

www.dereta.rs

Biblioteka
SAVREMENA SRPSKA KNJIŽEVNOST

Urednik
Zoran Bognar

Copyright © ovog izdanja DERETA

RADOMIR SMILJANIĆ

HITLER

Beograd
2017
DERETA

UMESTO PREDGOVORA

KLJUČNI DEO IZ TESTAMENTA ADOLFA HITLERA

„... Konačno, i najvažnije što je doprinelo porazu, gubitku rata, jeste to što sam se oslonio na saveznika Musolinija, to jest dozvolio da me 1941. godine uvuče u rat na Balkanu – protiv Srba i Grka. To je uzrokovalo odlaganje pohoda na Rusiju od pet do šest nedelja.

Pohod na Rusiju planiran je kao munjeviti rat (*Blitzkrieg*) koji je trebalo da se izvrši u jednome letu. Ipak, on je usledio prekasno, pet nedelja prekasno, čime smo zašli u zimu, u užasnu rusku zimu, koja je došla neočekivano rano; vojska nam se ukopala zavejana u snegu i ledu, program smo morali da obustavimo, Rusi su mogli da se oporave, Englezi da sklope nove saveze i otvore nove frontove iza naših leđa. Kako je to samo drukčije ispalo od onih početnih neverovatnih uspeha!...”

„Nismo ostvarili cilj – da uspostavimo svetsko carstvo, Rusima da otkinemo ogroman kontinentalni prostor njihove zemlje.”

„Hitler oduševljava“(!?)

Neko u smiraj dana oseti duboko spokojstvo, a neko... Neko pak uznemirenje, mračni predosećaj...

Tako je razmišljao, prateći valjda i svoje sopstveno stanje duha, nagnut nad rukopisom prevoda na nemački romana „Kolekcionar“. To mu je prekjuče još stavila na pisači sto njegova žena. Začudo, taj sto, veoma prostran, bio je odnedavno skoro prazan (eh, kako se u neka doba, u doba, eto, mladosti, gomilalo sve i svašta na ovom mahagoniju...).

Pored pomenutog rukopisa prevoda romana (ženi je dospelo u ruke posredstvom jednog mladog, nadobudnog urednika njegovog izdavača, kako, zašto, odakle to pa sad odjednom!?), drugo što je zauzelo mesto na ovom preterano velikom prostoru radnog stola, bila je, naravno u lepom, čak atraktivnom povezu, podebela knjiga – autobiografija jedino prisutnog lica, doduše lica obavljenog dimom omiljene lule, u ovoj sobi za rad.

Svoje delo, tu dakle pozamašnu, dugu autobiografiju, mahinalno je odgurnuo laktom u stranu i zagnjurio opet glavu u pisanije, u roman sa naslovom čudnim, a možda i ne tako

čudnim, jer se u toj prozi pisca, kako je obavešten, sa Balkana, radilo i o Hitleru kao glavnome junaku. Kolekcionar, dakle... Kolekcionar čega? Mrtvih? Prethodno milionskih obožavalaca? Kolekcionar umetnina, eee-eh, videćemo... prostejnja nobelovac i, sada već sa izvesnom pažnjom, poče da čita naznačene stranice tankog po obimu dela. Da li „tankog“ i po spisateljskim zahtevima, ostaje da vide oni koji ga budu pročitali u celini; njemu preostaju ove naznačene stranice. Dakle, strana...

„U mojim viteškim zamkovima izrastaće jedna omladina od koje će se svet ustrašiti. Jednu vladalačku, nasilničku, neustrašivu, stravičnu omladinu hoću ja! Omladina mora to sve da bude. Bolove ona mora da podnosi. Ništa slabo i nežno ne sme na njoj biti. Slobodna, divna, grabljiva zver mora da zasvetluca iz njenih očiju, jaku i lepu hoću ja moju omladinu. Daću da se ona obrazuje u svim telesnim vežbama. To je ono Pravo i Najvažnije. Tako ću izbrisati hiljade godina domestikacije čovečanstva. Tako ću imati čist, plemenit materijal prirode pred sobom. Tako ću moći da stvaram novo. Neću nikakvo intelektualno vaspitanje. Sa znanjem kvarim ja svoju omladinu. Najradije im dopuštam samo da uče što oni, sledejući svome nagonu za igru, primaju dobrovoljno. Ali, moraju oni da nauče da vladaju. To je stepenica herojske omladine. Iz nje izrasta stepenica Slobodnog Čoveka, koji je mera i središte sveta, stvaralačkog čoveka, Bogočoveka.“

– Bogočoveka... – procedi kroz zube autobiograf i nastavi da čita rukopis romana „Kolekcionar“.

– Dve kuke... – uzdahnu šumno pisac autobiografije i ponovo se udubi u čitanje naznačenih stranica rukopisa prevoda na nemački romana „Kolekcionar“, koje mu je doturila žena.

Zgrožen ovim sećanjima na iskaze optuženog prilikom procesa jednom od stotina i stotina ratnih zločinaca, slikar i kolekcionar sada, pod utiskom ovog opisa egzekucije dece vešanjem o duple kuke, ponovo ugleda pred sobom onaj film, doduše sad vraćen malo unazad, tako da je gotovo čuo reči kamerada Šulca o jevrejskoj deci koja, govorio je jetko sa velikim nabojem mržnje taj gestapovac, mirišu na raskošne sapune, ili pak kakao, to jest čokoladu... Da li je i onaj monstrum Fram, i ne samo on, osetio, sinu i ta pomalo bolesna misao kolekcionaru, miris davno upotrebljavanog skupocenog sapuna iz kosice nekog deteta, ili se u njegovim nozdrvama sve više skupljao odurni zadah samrtne truleži od ostataka onih mališana, koji više nikada neće udisati ili mirisati kakao, niti će im ushitrene majke ispirati glavice od mirisne pene, jer su po dvoje, po četvoro leljali obešeni o kuke, kao kakvi prozirni, drhtavi listovi lokvanja u memljivom školskom podrumu nekada bogate hamburške četvrti.

Branilac dr Halben: Da li ste za vreme tih zbivanja u podrumu (zbivanja! – zagrcnu se kolekcionar) videli i oberšturmfirera Stripela?

Fram: Da, taj je takođe bivao tu.

Predsedavajući: Da li ste čuli da su esesovci potom dobijali nagradu, cigarete i piće?

Fram: Dobijali smo par cigareta. I šnaps.

Predsedavajući: Ko je sve dobijao cigarete i šnaps?

Fram: Oberšturmfirer Jauh i ja.

Predsedavajući: I niko vam ništa nije govorio pošto bi sve to prošlo?

Fram: Ja ne znam.

Ali, zahvaljujući plemenitim Nemcima kao što je istaknuo ti nemački pisac Ginter Švarberg, čovek koji se još u svojoj mladosti zgadio nad nacizmom, mnogo toga „ja ne znam“ raščišćeno je uz bogatu, iscrpnu dokumentaciju i dokaze.

Za kolekcionara u ovim dnevničkim beleškama je ipak, shodno pravilima pridržavanja za „vremeplov“, važno uneti i još ponešto značajno što se odnosi na prve njegove utiske, pogotovu na susrete sa nemačkim vođom Adolfom Hitlerom, osobom koja je *nesumnjivo* (nesumnjivo je u *dnevniku* bilo, dakle, podvučeno) obeležila epohu. Sve do ove Severnoatlantske alijanse – NATO – na prelazu iz dvadesetog u dvadeset prvi vek. I dejstva te alijanse uglavnom na Balkanu. (Bombardovanje Jugoslavije i Beograda, okupacija Kosova.)

Ali, moraju oni, taj moj Hitler-jugend, da nauče da vladaju. Mi Nemci – govorio je Firer – bili smo i ostali Herenfolk („narod-gospodar“), Nemač je natčovek, a Sloveni i Jevreji podljudi... Stvorićemo, dakle, novog Bogočoveka – tako o omladini Hitler...

Pisac autobiografije odiže glavu.

– Bogočoveka... – prošaputa. – Bo-go-čo-ve-ka... – šaputao je ponovo tu reč i, naglašavajući slog po slog njen, osluškivao svoj šapat sa vidljivim uznemirenjem u očima. Konačno, kao da je najpre obamro, škiljio je nekuda uvis ispred sebe, možda kroz ogroman prozor veličine celoga zida ove prostorije u gusto zelenilo vrta svoje kuće u Berlinu. U radnoj sobi – mir, tišina koja krepi. U vrtu – mir, tišina koja blago opija. Hm,

Grün Idylle, seti se opaske jednog savremenog nemačkog filozofa. Hm, otkud filozof oseća idilu, i to zelenu idilu – osmehnu se.

A onda se namrgodi.

– Bogočovek... – ponovo istisnu šapatom tu reč, dakle reč Hitlera, Adolfa Hitlera, „najvećeg Nemca svih vremena“.

A namrgodio se valjda i zbog toga što se setio svog jučerašnjeg doživljaja „krucijalne neprijatnosti“, kako je to kvalifikovao njegov sagovornik, svakako nesvesno se izrekavši, taj poneseni, pun sebe čova, jedan od urednika valjda za mnoge najuticajnijeg nemačkog, pa i među najuticajnijim u Evropi, dnevnog lista Frankfurtske sveopšte novine, ili skraćeno FAZ.

U tom intervjuu (koji je „promenio sve“... – tako mu je sevnula misao tada kroz uzburkanu glavu) odzvonila je odjednom iznenada izgovorena mu iz skoro stisnutih usta reč – oduševljenje.

Oduševljenje!

– Prvo mi je bilo stalo do toga da izađem. Iz teskobe. Iz porodice. Hteo sam to da okončam i zato sam se dobrovoljno prijavio. Ali to je čudna stvar: prijavio sam se sa petnaest godina i potom taj postupak kao činjenicu zaboravio. Tako je bilo sa mnogima mog godišta. Bili smo na kuluku i odjednom, godinu dana kasnije, na stolu smo zatekli naređenje da se javimo u jedinicu.

– Eses, elitnu hitlerovsku jedinicu? – precizirao je pitanjem taj nadobudni čova iz FAZ-a.

A on, pisac autobiografije, pet decenija i malko više „moralna ikona“ Nemaca i ne samo tih ojađenih i sličnih Nemaca već i šire i dalje, i šire i dalje (ovde se setio napisa recimo jednoga

od mnoštva, a iz pera Ivana Ivanjija, svog najdražeg valjda prevodioca, napisa o nečemu kao „vrhunski angažman“, primerna slobodoumnost i sl.), on je na precizirajuće pitanje samo klimnuo glavom kao odgovor pa nastavio.

– I onda sam možda tek u Drezdenu ustanovio da je to Vafen-SS.

Na kraju tog razgovora pisac autobiografije je rekao – i to je bio deo govorancije u kojoj je upotrebljena reč *oduševljenje*.

Rekao je i ovo i ovako:

– I danas u Nemačkoj imamo mnogo onih koji tvrde da su pružali otpor Hitleru, tako da se čovek čudi kako je onda on uopšte došao na vlast. Ono što se desilo 1945. važno je za slom, nije bila безусловna kapitulacija Nemačke. Bezazleno se govorilo da je u Nemačkoj pao mrak. Pretvarali su se kao da je nemački narod vodila horda crnih momaka. A to nije bila istina. Kao dete video sam, kao u po bela dana, kako se sve to desilo. I to sa oduševljenjem i sa odobravanjem. Naravno, i zavođenjem, i s tim sasvim sigurno. Što se omladine tiče, mnogi, mnogi su pritom bili oduševljeni. To oduševljenje i njegove uzroke hteo sam da pratim još prilikom pisanja „Limenog doboša“, i sad ponovo, pola veka kasnije, s novom knjigom.

– Da, oduševljenje... O-du-šev-lje-njeeee – udahnu i izdahnu šumno vazduh pisac „duge“ autobiografije, i zavalio se duboko u stolicu. Neko vreme, sklopljenih očnih kapaka, kao da je dremao. A nije! Kakvi dremao! Sećao se i on tog *oduševljenja*, tih *oduševljavanja* i *oduševljenja*.

– An mas, masovno – prošaputa. Otvori oči i dohvati denjak rukopisa prevoda romana „Kolekcionar“. Sada mu je bilo jasno da u tom delu balkanskog pisca, autora iz Beograda,

figuriraju dva junaka: najpre umetnik, idealista (kako ga je video autobiograf), slikar i kolekcionar, „dete osunčane Dalmacije i Jadrana“ Mate Tapić Mumara, a drugi junak romana – „najveći Nemač svih vremena“, Adolf Hitler.

I dalje je čitao „dnevničke zapise“ slikara i kolekcionara kao građu ovog neobičnog romanesknog dela, protkanog sa mnogo dokumentarnoga, upravo o tom *oduševljenju*, koje je imao hrabrosti da istakne u intervjuu najuglednijem i svakako najuticajnijem nemačkom dnevnom listu FAZ.

SADRŽAJ

UMESTO PREDGOVORA	
KLJUČNI DEO IZ TESTAMENTA ADOLFA HITLERA	5
„Hitler oduševljava“(!?)	7
Oduševljenje br. 1	14
Oduševljenje br. 2	22
BERLIN, SEPTEMBAR 1934. (PONOĆ)	
ADOLF HITLER: MAJN KAMPF	33
UVODNO POGLAVLJE ROMANOPISCA	37
Oduševljenje br. 3	49
ŠPREHŠTUNDE	64
AUKCIJA KAO ŽIVOTNI SPAS	88
Oduševljenje br. 4	
LEPA NEMICA RIJA	97
SCHLUSS – KRAJ	
(PRVOG DELA USPOMENA)	116
UMESTO EPILOGA	133
O PISCU I DELU	139

Radomir Smiljanić
HITLER

Za izdavača
Dijana Dereta

Recenzenti
Prof. dr Darinka Vučinić
Akademik Nedeljko Šipovac

Lektura i korektura
Smilja Bogdanović

Likovno-grafička oprema
Marina Slavković

Prvo DERETINO izdanje

ISBN 978-86-6457-128-9

Tiraž
1000 primeraka

Beograd 2017.

Izdavač / Štampa / Plasman
DERETA doo
Vladimira Rolovića 94a, 11030 Beograd
tel./faks: 011/ 23 99 077; 23 99 078

www.dereta.rs

Knjižara DERETA
Knez Mihailova 46, tel.: 011/ 26 27 934, 30 33 503

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41-31

СМИЉАНИЋ, Радомир, 1934–

Hitler / Radomir Smiljanić. – 1. Deretino izd. – Beograd : Dereta, 2017 (Beograd : Dereta). – 143 str. ; 21 cm. – (Biblioteka Savremena srpska književnost / [Dereta])

Tekst 1.000. – O piscu i delu: str. 139–143.

ISBN 978-86-6457-128-9

а) Хитлер, Адолф (1889–1945)

COBISS.SR-ID 232178956